Praktijkopleiding plan tot opleiding van deskundige infectiepreventie in de langdurige zorg

Betrokken partij: AMR Zorgnetwerk Noord-Holland|Flevoland
Auteurs: Miriam Mes en Charlotte Michels, deskundigen infectiepreventie
Datum: 16-01-2025
Versie: 1

AMR ZORGNETWERK
NOORD-HOLLAND
FLEVOLAND

Entrustable Professional Activities (EPA's) zijn belangrijke bouwstenen voor opleidingen en leerroutes.

Een EPA beschrijft een dagelijkse beroeps-activiteit en de kennis, vaardigheden en gedrag die daarbij nodig zijn. Beroepsactiviteiten worden aan studenten toevertrouwd.

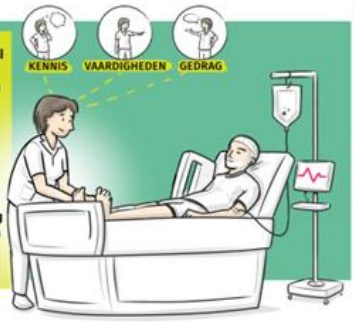

1 De student bespreekt met de hoofdbegeleider welke toetsinstrumenten worden ingezet (voor beoordeling en feedback) om te bepalen of de student de EPA toevertrouwd krijgt. Ook wordt de begeleidersgroep samengesteld: de hoofdbegeleider en minimaal twee andere begeleiders.

2 De student gaat aan het werk en verzamelt in het portfolio beoordelingen en feedback van meerdere collega's.

3 Begeleiders bepalen hoeveel supervisie er nodig is, dit gebeurt op basis van het vertrouwen in de student.

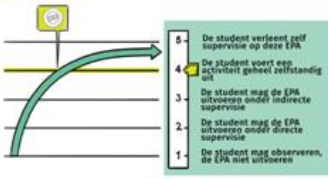

4 Wanneer de student bekwamer wordt, groeit het vertrouwen van de begeleiders en is er minder supervisie nodig. De student werkt steeds zelfstandiger.

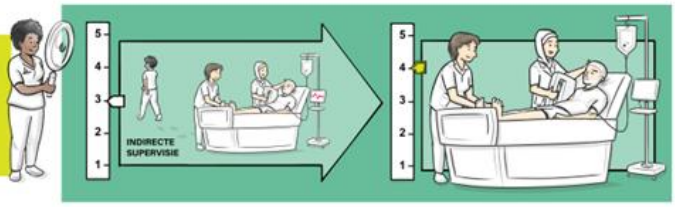

Portfolio indienen — **Ervaringen meenemen**

5 Denkt de student de beroeps-activiteit zelfstandig uit te kunnen voeren, dan levert de student het portfolio aan bij de begeleidersgroep.

Vertrouwenscriteria bespreken (bij twijfel) — **Resultaten wegen**

6 De begeleidersgroep bepaalt in de OOG-bespreking of de student bekwaam verklaard kan worden. De basis hiervoor zijn het portfolio en de ervaringen van de begeleiders zelf. Bij twijfel worden onderbuikgevoel meegenomen in de bespreking. Vertrouwenscriteria helpen die te verwoorden.

Uitkomst bespreken — **Feedback geven**

7 De hoofdbegeleider bespreekt het besluit van de begeleidersgroep en de onderbouwing met de student. Dit wordt vastgelegd in het portfolio.

8 Bij voldoende vertrouwen wordt een bekwaam verklaring afgegeven. Dit is een formeel moment: de student mag de beroepsactiviteit vanaf nu zelfstandig uitvoeren!

Voorwoord

Vanuit het AMR Zorgnetwerk Noord-Holland|Flevoland is een opleidingspakket ontwikkeld voor professionals in opleiding die in de langdurige zorg worden opgeleid tot deskundigen infectiepreventie.
Dit opleidingsplan dient ter ondersteuning voor de afdeling opleiding, de professional in opleiding, de praktijkbegeleider en ander werkbegeleiders om de kwaliteit van de praktijkleer-werkplaats op het niveau te krijgen conform de eisen van het College van Zorg Opleidingen (CZO).
Op dit moment (2025) zijn CZO geaccrediteerde opleidingen nog niet van toepassing voor de langdurige zorg omdat ActiZ (de branchevereniging van Nederlandse zorgorganisaties in de verpleging, verzorging en thuiszorg) en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) zich nog niet hebben aangesloten bij het CZO. Er zijn ook nog geen stappen gemaakt om deze aansluiting te realiseren.

Het aantal deskundigen infectiepreventie die opgeleid worden in de langdurige zorg staat nog in de kinderschoenen en het is onduidelijk hoe dit de komende jaren ontwikkelt.
Vanuit de Vereniging voor Hygiëne & Infectiepreventie in de gezondheidzorg (VHIG) is het advies om de opleiding in de praktijk te volgen bij een CZO erkend ziekenhuis of GGD. Het is echter aan de zorginstelling of zij de professional in opleiding zelf opleiden zonder een erkend CZO diploma, of gedurende de opleiding te detacheren naar een ziekenhuis of GGD om een CZO erkend diploma te verkrijgen. Wanneer de professional in opleiding de praktijk volgt in de langdurige zorg, wordt er aan het einde van de opleiding een huisdiploma verstrekt door het theorie instituut.

Het gehele opleidingspakket bestaat uit een viertal documenten:
- Opleidingsplan DI voor de langdurige zorg
- Bijlage 1: EPA begeleiden, toetsen en bekwaam verklaren
- Bijlage 2: EPA opdrachten
- Bijlage 3: EPA toets matrix

Inhoud

Afkortingen 4
1. Inleiding 5
2. Visie 6
3. Opleidingsbeleid en uitgangspunten 7
4. Opbouw en inhoud praktijkcurriculum opleiding en leerroutes 7
CZO criteria praktijkleersituatie 7
Te verwerven EPA's 8
Basispraktijkleerplaats en stagepraktijkleerplaatsen 8
Vastgestelde stages 8
Facultatieve oriënterende stages 10
Leerroutes 10
Overige leeractiviteiten 10
5. Organisatie monitoring en begeleiding 11
Toelating, selectie en voorwaarden 11
Inzetbaarheid 11
Rollen en verantwoordelijkheden 11
Voortgang monitoren 13
6. Bekwaam verklaren in de praktijk 16
EPA's en toetsinstrumenten 16
Oordeel opleidingsgroep (OOG) 17
7. Onvoldoende voortgang of functioneren 18
Kwaliteitsborging 19
Leerklimaat en begeleiding 19
Procesbewaking 19

Afkortingen

ActiZ	branchevereniging van Nederlandse zorgorganisaties in de verpleging, verzorging en thuiszorg
AMR	Antimicrobiële resistentie
CanMEDS	Canadian Medical Education Directives for Specialists
CZO	College Zorg Opleidingen
DI	Deskundige infectiepreventie
EOL	EPA Overstijgende Leeractiviteit
EPA	Entrustable Professional Activities
GGD	Gemeenschappelijke GezondheidsDienst
KPE	Korte Praktijk Evaluatie
MO	Medisch Ondersteunend
NFU	Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra
NVMM	Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie
NVZ	Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen
OOG	Oordeel Opleiding Groep
PIO	Professional in Opleiding
VHIG	Vereniging voor Hygiëne en Infectiepreventie in de Gezondheidszorg
WIOO	Wenkebach Instituut voor Onderwijs en Opleiden

1. Inleiding

In Nederland zijn twee theoretische instituten die de opleiding tot deskundige infectiepreventie verzorgen: UMC Utrecht Academie te Utrecht en Wenkebach Instituut voor Onderwijs en Opleiden (WIOO) te Groningen en Maastricht.
Het College voor Zorg Opleidingen (CZO), opgericht vanuit de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) en Nederlandse vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), is een zelfstandige organisatie met twee rollen: erkennen van opleidingen en toezicht houden op deze opleidingen.
Het CZO zorgt voor toezicht op de samenhang in het stelsel, voor het bevorderen van de kwaliteit van opleidingen (organisatie en inhoud) en stelt zeker dat diploma's en certificaten waarde hebben en behouden. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van opleiden ligt bij het werkveld: zorginstellingen, opleidingsinstellingen en zorgprofessionals. Het werkveld bepaalt de kaders voor het opleiden en het toezicht. Het CZO faciliteert en verbetert dit proces. De praktijk is hiervoor het uitgangspunt: dáár wordt de zorg verleend en dáár vindt het grootste deel van het leren plaats.
Het CZO is betrokken bij de opleiding tot deskundigen infectiepreventie in de ziekenhuizen en de publieke gezondheidzorg maar niet voor degenen die de opleiding volgen in de langdurige zorg. Dit heeft tot gevolg dat een deskundige infectiepreventie die zijn opleiding in de praktijk volgt in de langdurige zorginstelling geen CZO erkend diploma kan krijgen. Er wordt dan door het theoretisch opleidingsinstituut een huisdiploma afgegeven.
Het is aan Actiz, de branchevereniging van zorginstellingen in de langdurige zorg en thuiszorg, om zich aan te sluiten bij het CZO als zij de langdurige zorg als erkende opleidingsplaats wil vastleggen.

In 2019 is o.a. door arbeidsmarktproblematiek in de zorgsector gekeken hoe zorgopleidingen anders vormgegeven kunnen worden. Flexibel opleiden door middel van entrustable professional activities (EPA) in het Nederlands te vertalen als 'toe te vertrouwen professionele activiteit'. EPA's maken duidelijk in welke professionele activiteiten een student of professional in opleiding bekwaam moet worden en welke kennis, vaardigheden en attitude daarvoor nodig is. Ook maakt een EPA duidelijk met welke beoordelingsinstrumenten, toetsinstrumenten of informatiebronnen het benodigde supervisieniveau door een begeleider of supervisor kan worden vastgesteld. De opleiding tot deskundige infectiepreventie is sinds 2023 EPA-gericht.

De zorginstelling waar een deskundige infectiepreventie wordt opgeleid is zelf verantwoordelijk voor het opstellen van een praktijkopleidingsplan, waarin staat waar opleiding en begeleiding aan moet voldoen voor de PIO. Omdat er in de langdurige zorginstelling onvoldoende ervaring is rond het opstellen van een opleidingsplan voor het opleiden van een deskundige infectiepreventie kan dit praktijkleerplan als basis worden gebruikt.

2. Visie

Beschrijf hier de visie op leren, opleiden en begeleiden in van de zorginstelling

Voor de opleiding tot deskundige infectiepreventie kan dit aangevuld worden met:

Voor de PIO is het belangrijk om in een omgeving te zijn die werkomgeving én leeromgeving is. Collega's zijn niet alleen collega's maar ook rolmodel, spiegel en sparringpartner. Voor het opleiden van een deskundige infectiepreventie is begeleiding van een gediplomeerde deskundige infectiepreventie dus een vereiste. Kortom, de plek voor integratie van theorie en praktijk. Heldere leerdoelen, uitgesproken verwachtingen, open communicatie, concrete feedback en continuïteit in begeleiden zijn daarom erg belangrijk. Hiermee wordt bepaald in hoeverre het geleerde in het werk wordt toegepast.
Een goede werkplek kent een heldere begeleidingsstructuur waarin afnemende sturing belangrijk is en er tijd is voor feedback en beoordelingen. De PIO is verantwoordelijk voor het eigen aandeel in het leerproces. Deze eigen verantwoordelijkheid betekent dat de PIO op een proactieve manier zijn/haar eigen leerdoelen formuleert, bewaakt en bijstelt. Het stimuleren van eigen regie bij de PIO in de leer- en ontwikkelingsreis biedt diverse voordelen. Het stelt namelijk in staat om de persoonlijke groei te sturen op een manier die het beste past. Dit vergroot niet alleen de betrokkenheid en motivatie van de PIO, maar bevordert ook een cultuur van innovatie. Doordat de PIO eigen leerdoelen formuleert kan ook begeleiding op maat worden gegeven aan de PIO door de praktijkbegeleider. De PIO bepaalt aan welke (persoonlijke) leerdoelen op welk moment gewerkt wordt en geeft aan wanneer voldoende kennis en ervaring is opgedaan om een EPA (entrustable professional activities) af te ronden. De PIO bepaalt hierbij het eigen leerproces en leertempo binnen de gestelde kaders.

De PIO die actief bezig is met de eigen ontwikkeling komt vaker met nieuwe ideeën en perspectieven, wat kan leiden tot verbeterde processen en strategieën binnen de organisatie. Bovendien helpt eigen regie organisaties om snel te kunnen reageren op veranderende behoeften en marktomstandigheden, waardoor ze wendbaarder en competitiever worden.

Het hebben van een vertrouwensband en een optimaal leerklimaat is essentieel voor het begeleiden van de PIO tijdens het leerproces op de werkplek. Hierbij is transparante en respectvolle communicatie van belang. Dit wordt bereikt door middel van open communicatie waarbij alle informatie met zowel de PIO, de praktijkbegeleider als de praktijkopleider gedeeld wordt. Er wordt mét elkaar gesproken over het functioneren van de PIO en niet over elkaar. Dit wordt gewaarborgd door middel van de voortgangsgesprekken.

Verwachtingen van de PIO
Van de PIO wordt verwacht eigen verantwoordelijkheid te nemen voor het leerproces. Dit betreft communicatie over de leerdoelen en de wijze waarop de PIO feedback wil ontvangen van de praktijkbegeleider. Ook is reflecteren op eigen handelen en leren een rol voor de PIO. Er wordt steeds meer verwacht dat de PIO een eigen inbreng en visie heeft tijdens vergaderingen

en werkoverleggen. Ook wordt het gewaardeerd wanneer de PIO meedenkt in oplossingen of nieuwe werkwijzen. De praktijkbegeleider zal de PIO hierin stimuleren en uitdagen.

Verwachtingen van de praktijkbegeleider
Van de praktijkbegeleider wordt verwacht dat hij/zij constructieve feedback geeft, zowel mondeling als schriftelijk. De mondelinge feedback wordt gegeven met in acht neming van 'de regels van feedback'. Voor de schriftelijke feedback wordt gebruikt gemaakt van de toetsinstrumenten, opgesteld door het CZO Flex Level, zoals de korte praktijkevaluatie en 360 graden feedback (zie bijlage 1). Ook andere disciplines waarmee de PIO samenwerkt geven via deze toetsinstrumenten feedback zodat bij het toevertrouwen van een EPA meerdere invalshoeken van functioneren beoordeeld kunnen worden.

3. Opleidingsbeleid en uitgangspunten

Het opleiden van een deskundige infectiepreventie vindt in principe eenmalig plaats en kan (opnieuw) worden uitgevoerd als er formatie is binnen de zorginstelling om een deskundige op te leiden.
Er is geen eis van het CZO of theorie instituut hoeveel uur per week een PIO werkzaam moet zijn om de opleiding te volgen. In de praktijk is gebleken dat een werkweek van 24-36 uur binnen de langdurige zorginstelling nodig is om de opgedane theoretische kennis toe te passen in de praktijk en daarmee alle EPA's af te ronden binnen 18 of 24 maanden - met eventuele uitloop van 6 maanden. Pas als alle zes de EPA's zijn afgerond kan de PIO een diploma aanvragen bij het theoretisch opleidingsinstituut.
Er is bij voorkeur een voorwerkperiode van minimaal drie maanden om basiskennis op te doen van de werkzaamheden als deskundige infectiepreventie. Om begeleiding op maat te kunnen bieden staat de PIO gedurende de opleiding altijd onder supervisie van een gediplomeerd deskundige infectiepreventie voor minimaal 24 uur per week. De begeleiding is in eerste instantie sturend en richt zich op laag complexe, protocollaire en veel voorkomende werkzaamheden, naar meer complexe ad-hoc situaties die een oplossing op maat vragen. Niet protocollaire situaties worden voorgelegd aan en geaccordeerd door een gediplomeerde deskundige infectiepreventie. Verkeerde adviezen kunnen direct gevolg hebben op gebied van patiëntveiligheid, imago en/of onnodige kosten. Van de PIO wordt verwacht dat hij/zij de grenzen van wat hij/zij zelfstandig kan en mag, secuur bewaakt.

4. Opbouw en inhoud praktijkcurriculum opleiding en leerroutes

CZO criteria praktijkleersituatie

Ondanks dat de langdurige zorgorganisaties niet onder het CZO vallen gelden toch de instroomeisen, welke door het CZO samen met de beroepsgroepen Vereniging voor Hygiëne en Infectiepreventie in de Gezondheidszorg (VHIG) en de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM) zijn vastgesteld.
De opleidingseisen voor de opleiding deskundige infectiepreventie bevatten de landelijke minimale eisen waaraan de opleiding moet voldoen, zoals beschreven door het CZO (2023).

Specifieke bepalingen met betrekking tot deze opleiding die van toepassing zijn voor de PIO betreffen:

Instroomeisen:

- De opleiding tot deskundige infectiepreventie kan worden gevolgd door professionals met een HBO-bachelor of vergelijkbaar niveau in de richting van gezondheidszorg;
- Voor het afronden van bepaalde EPA's, zijn andere EPA's als voorwaardelijk aangemerkt, deze moeten behaald zijn voordat de EPA aan de PIO kan worden toevertrouwd;
- De PIO heeft gedurende de opleiding een dienstverband of een leer-werkovereenkomst van minimaal 24 uur specifiek voor de werkzaamheden op gebied van infectiepreventie.

Eisen praktijkleersituatie:

- De werkgever garandeert dat de PIO de benodigde leerfaciliteiten geboden wordt om bekwaam te worden op het vereiste supervisieniveau (CZO, 2023, p. 16).

Te verwerven EPA's

De zes EPA's die de PIO kan verwerven zijn te vinden in EPA-bibliotheek. (www.epabibliotheek.nl)

Basispraktijkleerplaats en stagepraktijkleerplaatsen

De basispraktijkleerplaats voor de opleiding deskundige infectiepreventie is de afdeling infectiepreventie van de langdurige zorginstelling. (bv. afdeling kwaliteit). Binnen deze afdeling is er minimaal een deskundige infectiepreventie voor 24 uur per week beschikbaar om de PIO vakinhoudelijk te begeleiden.

Vastgestelde stages

De volgende oriënterende stages worden gevolgd:

- Stage microbiologie (±24 uur) bij een microbiologisch laboratorium.
  Het doel van de stage is inzicht krijgen en kennisnemen van de werkzaamheden en processen op het laboratorium; inzicht en kennis interactie en mogelijke communicatielijnen tussen de instanties (waaronder de afdeling infectiepreventie) en de rol van de deskundige infectiepreventie hierbij. Tijdens de stage wordt de PIO gekoppeld aan een microbiologisch analist (stagebegeleider). De PIO stelt (persoonlijke) leerdoelen op, bespreekt deze met de praktijkbegeleider en brengt de stagebegeleider hiervan op de hoogte. De stage behoort bij EPA MO-DI-1: Uitvoeren van surveillance en alarmeren bij afwijkingen en wordt afgesloten op Miller-niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider van deze afdeling, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.
- Stage verpleegafdeling (±24 uur) in de eigen zorginstelling.
  Deze stage kan de PIO zelf nader bepalen.
  Het doel is in grote lijnen:

- de organisatie van de patiëntenzorg en de werkprocessen van de verpleegkundige (of andere verantwoordelijke) beschrijven;
- de werkzaamheden die een relatie hebben met infectiepreventie beschrijven;
- benoemen wat risicomomenten zijn in verband met infectiepreventie.

Tijdens de stage wordt de PIO gekoppeld aan een verpleegkundige (stagebegeleider). De PIO stelt (persoonlijke) leerdoelen op, bespreekt deze met de praktijkbegeleider en brengt de stagebegeleider hiervan op de hoogte. De stage behoort bij EPA MO-DI-2: Gevraagd en ongevraagd protocollair adviseren en wordt afgesloten op Miller- niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.

- Stages (2x) afdeling infectiepreventie in het ziekenhuis (minimaal 144 uur). Deze stageplaatsen kan de PIO zelf nader bepalen. Het doel van de stage is om inzicht te krijgen in de werkzaamheden en taakverdeling van een afdeling infectiepreventie in een ziekenhuis, om een breder beeld te krijgen rondom werkzaamheden van de deskundige infectiepreventie en deze te spiegelen aan de eigen organisatie.
  Tijdens de stages wordt de PIO gekoppeld aan een deskundige infectiepreventie (stagebegeleider). De PIO stelt (persoonlijke) leerdoelen op, bespreekt deze vooraf met de praktijkbegeleider en brengt de stagebegeleider hiervan op de hoogte. De stage behoort bij:
  -EPA MO-DI-1: Uitvoeren van surveillance en alarmeren bij afwijkingen en wordt afgesloten op Miller-niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider van deze afdeling, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.
  - EPA MO-DI-4: Ontwikkelen, implementeren, toetsen, evalueren en bijstellen van infectiepreventiebeleid en wordt afgesloten op Miller niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.
- Stage GGD (minimaal 36 uur) bij de afdeling infectieziekten en infectiepreventie. Het doel van de stage is om inzicht te krijgen in werkzaamheden en taakverdeling van een afdeling infectieziekten en infectiepreventie bij de GGD, om een breder beeld te krijgen rondom werkzaamheden van de deskundige infectiepreventie en deze te spiegelen aan de eigen organisatie.
  Tijdens de stages wordt de PIO gekoppeld aan een deskundige infectiepreventie of infectieziekten verpleegkundige (stagebegeleider). De PIO stelt (persoonlijke) leerdoelen op, bespreekt deze vooraf met de praktijkbegeleider en brengt de stagebegeleider hiervan op de hoogte. De stage behoort bij:
  -EPA MO-DI-3: Gevraagd en ongevraagd niet-protocollair adviseren wordt afgesloten op Miller-niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider van deze afdeling, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert

de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.

Bij bovenstaande stages is een indicatie gegeven van de verwachte duur van de stage, echter wordt het moment van de stage en de duur altijd bepaald in afstemming tussen de PIO en praktijkbegeleider, aansluitend op leertraject en doelen.

Facultatieve oriënterende stages

De volgende stages kunnen facultatief worden ingepland en uitgevoerd buiten de zorgorganisatie (duur stage door de PIO te bepalen in overleg met de praktijkopleider):

- Transmurale-extramurale ketensamenwerkingspartner
- Centrale sterilisatie
- Dialyse
- Facilitaire dienstverlening

Deze stageplaats kan de PIO zelf nader bepalen. Het doel van de stage is om inzicht te krijgen in werkzaamheden bij de GGD en/of een ketenpartner.
Tijdens de stage wordt de PIO gekoppeld aan een deskundige infectiepreventie van de GGD of medewerker van de ketenpartner (stagebegeleider). De PIO stelt (persoonlijke) leerdoelen op, bespreekt deze met de praktijkbegeleider en brengt de stagebegeleider hiervan op de hoogte. De wordt afgesloten op Miller niveau: 'weten hoe'. De PIO maakt een verslag van de stage, laat deze inhoudelijk beoordelen door de stagebegeleider, vraagt om feedback aan de stagebegeleider over de (persoonlijke) leerdoelen en evalueert de stage en het verslag met de praktijkbegeleider. Het stageverslag wordt toegevoegd aan het portfolio.
De stage, afhankelijk van de leerdoelen van de PIO, kan indien wenselijk uitgevoerd worden als EPA Overstijgende Leeractiviteit (EOL) of gekoppeld worden aan een van de EPA's maar dit is niet verplicht.

Voor een overzicht van de kern en specifieke EPA's die de PIO kan verwerven per praktijkleerplaats, zie hoofdstuk 6 van dit praktijkopleidingsplan.

Leerroutes

Op basis van het opleidingstraject en individuele voortgang van de PIO wordt in afstemming met de praktijkbegeleider gekeken welke individuele leerroute passend is met oog op gepersonaliseerd leren. Afhankelijk van de leerdoelen van een PIO en wat hij/zij moet behalen gedurende de opleiding wordt gekeken waar en wanneer de PIO mogelijk zou kunnen versnellen en in gezamenlijkheid wordt een tijdinschatting gemaakt van de te doorlopen leerroute.

Overige leeractiviteiten

Met EOL wordt de vrijheid geboden aan de PIO om de eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling optimaal vorm te geven. Dit is een continu proces binnen het opleidingstraject, maar ook daarna. Samen met de PIO wordt gekeken waar de persoonlijke en professionele ontwikkeling zich op richt en de EOL worden daarop uitgekozen en vastgesteld.

5. Organisatie monitoring en begeleiding

Toelating, selectie en voorwaarden

Toelatingseisen
De toelatingseisen worden aangehouden zoals gesteld door het CZO (CZO, 2023) voor de opleiding deskundige infectiepreventie, zie hoofdstuk 4. Ook al valt de langdurige zorgorganisatie niet onder het CZO. Daarnaast heeft de PIO een leerwerkovereenkomst van minimaal 24 uur per week om voldoende praktijkkennis op te doen en de opgedane theoretische kennis toe te passen in de praktijk.

Voorwaarden
Arbeidsvoorwaarden zijn conform de CAO ziekenhuizen.
De PIO krijgt een leerarbeidsovereenkomst gedurende de opleidingsperiode. De start van de werkzaamheden begint drie maanden voorafgaand aan de maand waarin de eerste lesdagen zijn (voorwerkperiode). In deze drie maanden maakt de PIO kennis met de werkzaamheden van de afdeling infectiepreventie. Na twee maanden voorwerken vindt een proeftijdbeoordeling plaats waarin de manager besluit of de medewerker daadwerkelijk met de opleiding start. Voor dit besluit krijgt hij/zij input van de praktijkbegeleider. Ook de medewerker kan tijdens het proeftijdgesprek nog besluiten niet met de opleiding te starten. Als er een vacature is binnen de afdeling infectiepreventie, krijgt de PIO na het behalen van het diploma een arbeidsovereenkomst aangeboden.

Inzetbaarheid
De PIO in de langdurige zorg heeft in veel gevallen geen directe collega deskundige infectiepreventie waarop teruggevallen kan worden. De PIO is dan ook niet boventallig aanwezig. De zorginstelling kan niet direct verwachten dat de PIO als deskundige infectiepreventie in opleiding alle kennis heeft die nodig is om de functie uit te oefenen. Voor de PIO moet er dus altijd een gediplomeerde deskundige infectiepreventie aanwezig of bereikbaar zijn voor overleg, advies en besluitvorming. Hierbij is wel de afspraak dat de begeleiding, van directe begeleiding geleidelijk afneemt naar begeleiding op afstand, waarbij de mate van zelfstandigheid gedurende de opleidingsperiode wordt vergroot. Ook tijdens alle stages is de PIO niet inzetbaar als deskundige infectiepreventie in opleiding.

Rollen en verantwoordelijkheden

PIO
De PIO is verantwoordelijk voor het eigen leerproces, waarbij de praktijkbegeleider op maat begeleiding en ondersteuning biedt. Deze verantwoordelijkheid komt tot uiting in het aangeven van eigen grenzen, problemen bespreekbaar maken en om ondersteuning vragen, vragen om gerichte feedback en initiatief nemen en regie houden over het eigen leerproces. Hierbij is het

belangrijk om inzet en collegialiteit te tonen en een eigen mening kenbaar te maken. Gezien het flexibel opleiden wordt daarbij van de PIO verwacht dat hij/zij zelf de praktijkbegeleider (en eventueel praktijkopleider) op de hoogte houdt van de voortgang, zelf de leeractiviteiten plant en hierbij het portfolio vult met bewijsmateriaal voor de EPA's. Bij de start van de opleiding maakt de PIO een praktijkopleidingsplan (POP) welke positief beoordeeld moet worden door de praktijkbegeleider. Hierin staat beschreven welk bewijsmateriaal hij/zij wil verzamelen om aan te kunnen tonen dat hij/zij bekwaam is in de EPA's, en in welk tijdsbestek gewerkt wordt aan welke EPA. Wanneer de PIO voldoende bewijsmateriaal verzameld heeft op supervisieniveau 4 en zelf ook vindt dat hij/zij de EPA beheerst, kan de PIO schriftelijk een bekwaamheidsverklaring aanvragen bij de Oordeel Opleiding Groep (OOG). Naast het verzamelde bewijsmateriaal voor de EPA wordt inbreng verwacht tijdens werkoverleggen.

Praktijkbegeleider
De praktijkbegeleider heeft de opleiding tot deskundige infectiepreventie afgerond en heeft een cursus scholing praktijkbegeleiding gevolgd. De PIO krijgt één vaste praktijkbegeleider toegewezen. Deze praktijkbegeleider draagt de verantwoording voor het leren en opleiden van de PIO. Daarnaast kijkt de praktijkbegeleider opdrachten na en beoordeelt het leren conform de EPA systematiek in samenspraak met de praktijkopleider. De praktijkbegeleider neemt altijd deel aan de OOG (zie verder hoofdstuk 6). Hierbij is het belangrijk dat de praktijkbegeleider zorgdraagt voor een veilig leerklimaat. De praktijkbegeleider neemt deel aan periodieke overleggen van de PIO die in opleiding is tot deskundige infectiepreventie bij het opleidingsinstituut.

Praktijkopleider
De PIO wordt in het proces begeleid door een praktijkopleider van de zorginstelling. De praktijkopleider heeft de opleiding tot praktijkopleider gevolgd en is verantwoordelijk voor de procesbegeleiding van de PIO. De verantwoordelijkheden komen onder andere tot uiting in het bijwonen van de voortgangsgesprekken, deelnemen aan de OOG, het coachen van praktijkbegeleider en het coachen en adviseren van de PIO. Hierbij is de praktijkopleider verantwoordelijk voor de uitvoer van de activiteiten om de kwaliteit van opleiden binnen de zorginstelling te borgen. Wanneer het functioneren en/of voortgang van de PIO onvoldoende is dient de praktijkopleider dit op te nemen met de verantwoordelijk manager waar de PIO onder valt en kunnen zij dit gezamenlijk, in bijzijn van de praktijkbegeleider, met de PIO bespreken.

Manager
De manager waar de PIO organisatorisch onder valt is verantwoordelijk voor het leren op de werkplek. Deze verantwoordelijkheid komt onder andere tot uiting bij problemen die gesignaleerd worden rondom het leren en begeleiden van PIO. De manager is verantwoordelijk dat gespreksvoering hierover plaatsvindt tussen de betrokken partijen en ondersteunt waar nodig. Daarnaast draagt de manager samen met de praktijkopleider zorg voor het leerklimaat.

Opleidingsinstituut
Er zijn in Nederland twee opleidingsinstituten die de theorie aanbieden voor de opleiding tot deskundige infectiepreventie en die verantwoordelijk zijn voor het theoretische gedeelte behorende bij de te behalen EPA's: WIOO en UMC Utrecht Academie. De theoretische opdrachten en/of toetsen worden beoordeeld door deze opleidingsinstituten en door de praktijkleerplaats. Per EPA is vastgesteld of en wat er getoetst gaat worden door de theorieaanbieder. Wanneer er zich rondom het leren in de praktijk belemmeringen voordoen, neemt de praktijkopleider contact op met het opleidingsinstituut en wordt er van hen verwacht dat zij samenwerken om problemen op te lossen, visa versa wordt dit ook verwacht.
Het WIOO en UMC Utrecht Academie faciliteren de praktijkopleiding-overleggen waarbij zij ook voor de uitnodigingen, de agendavoering en de notulen zorgdragen (zie verder hoofdstuk 8).

Voortgang monitoren

Portfolio
Voor het leren in de praktijk en het inzichtelijk maken van de eigen voortgang per EPA en de bijbehorende CanMEDS-competentiegebieden wordt gebruik gemaakt van een portfolio. Onder andere het POP, bewijsmateriaal, gespreksverslagen, productverslagen, stageverslagen en 360° feedback, uitgewerkte evaluaties, observaties en resultaten zijn hierin opgenomen. Zowel de PIO, praktijkbegeleider, praktijkopleider, als opleidingscoördinator van het opleidingsinstituut werken met dit portfolio. De praktijkbegeleider en de praktijkopleider hebben een account als beoordelaar. De PIO heeft een account als student. De PIO geeft de verschillende begeleiders toegang tot inzage en beoordelingen in zijn portfolio.

In het portfolio wordt door de PIO al het bewijsmateriaal opgeslagen ten behoeve van het bekwaam verklaren van de EPA's. Wanneer de PIO een bekwaamheidsverklarings-aanvraag indient beoordeelt de OOG het portfolio en het bewijsmateriaal bij de behorende EPA. In de OOG nemen altijd de praktijkbegeleider en praktijkopleider zitting, aangevuld met een 3^{e} persoon die de EPA op inhoud kan beoordelen (deskundige infectiepreventie, arts-microbioloog, specialist ouderengeneeskunde, voorzitter of lid infectiepreventiecommissie). Hen wordt tijdelijk toegang verleend tot het portfolio ten behoeve van het bekwaam verklaren. Aan de hand van het bewijsmateriaal wordt de PIO wel of niet bekwaam verklaard.

Persoonlijk ontwikkelplan (POP)
Het POP, ook wel praktijkleerplan genoemd, wordt door elke PIO doorgaans binnen zes weken na start van de opleiding geschreven. In het POP worden de persoonlijke leerdoelen beschreven en wordt een planning gemaakt. Er staat beschreven welk bewijsmateriaal de PIO wil verzamelen per EPA om zijn/haar bekwaamheid aan te tonen. De praktijkbegeleider beoordeelt de planning en het bewijsmateriaal op haalbaarheid en niveau en geeft, indien nodig, feedback. Het POP wordt na afsluiten van ieder lesmodule geëvalueerd en bij aanvang van een nieuwe lesmodule worden nieuwe (persoonlijke) leerdoelen en een nieuwe planning toegevoegd.

Gesprekscyclus
Alle gespreksformulieren en beoordelingsformulieren worden geüpload in het portfolio. Tijdens het eindgesprek en de bekwaamverklaring per EPA wordt de PIO niet alleen beoordeeld op het bewijsmateriaal, maar ook op de functierol van de PIO, op grond van de vertrouwenscriteria. Tijdens alle gesprekken fungeert de praktijkbegeleider of praktijkopleider als gespreksleider. De PIO is verantwoordelijk voor de verslaglegging in het portfolio.
Bij de start van de opleiding is een introductiegesprek. In dit gesprek worden ook afspraken gemaakt over het POP. Er zijn voortgangsgesprekken waarin zowel de voortgang per EPA als de vertrouwenscriteria worden besproken. De opleiding wordt afgesloten met een eindgesprek waarbij alle Kern-EPA's bekwaam verklaard moeten zijn.

De volgende gesprekken dienen plaats te vinden:

1. *Introductiegesprek*
   Aan het begin van de opleiding vindt een introductiegesprek plaats. De functie van dit gesprek is het creëren van een optimale beginsituatie, zowel voor de PIO als voor de praktijkbegeleider.
   Doel: voorbereiding op de opleiding, afspraken maken over het POP, planning en waarborging continuïteit in de begeleiding.
   Deelnemers: PIO, praktijkbegeleider en praktijkopleider.

2. *Planningsgesprek*
   Elke week vindt er een planningsgesprek plaats tussen de PIO en de praktijkbegeleider.
   Doel: terugkijken op de afgelopen week en vooruitgekeken naar de komende week. Bij het terugkijken worden de (persoonlijke) leerdoelen, planning en uitgevoerde activiteiten besproken en geëvalueerd. Bij het vooruitkijken benoemt de PIO aan welke leeractiviteiten hij/zij de komende week wil werken, welke ondersteuning nodig is van de praktijkbegeleider en wijze van feedback en beoordeling van activiteiten.
   Deelnemers: PIO en praktijkbegeleider.

3. *Voortgangsgesprek*
   Dit gesprek vindt elke zes weken plaats.
   Doel: bespreken voortgang van studieopdrachten, voorbereiding lesdagen en bewijslast van de EPA's en EOL. De PIO kan aangeven waar hij/zij staat in zijn leerproces en wanneer hij/zij denkt een aanvraag voor bekwaamheidsverklaring in te kunnen dienen. Hiernaast worden de vertrouwenscriteria besproken en komt het functioneren aan bod. Indien nodig kunnen er meer voortgangsgesprekken plaats vinden op verzoek van de PIO of van de praktijkbegeleider of praktijkopleider. Daarnaast kan er in een individueel traject afgesproken worden dat er meer tijd mag zitten tussen de voortgangsgesprekken.
   Deelnemers: PIO, praktijkbegeleider en praktijkopleider.

4. *Beoordelingsgesprek*
   Wanneer er signalen zijn van onvoldoende voortgang/functioneren tijdens een voortgangsgesprek, dan wordt op basis van de gemaakte afspraken een beoordelingsgesprek gepland. De wijze waarop dit beoordelingsgesprek gepland en uitgevoerd wordt, inclusief de consequenties, verloopt volgens het Opleiding en Examenreglement (OER) van de zorgorganisatie.
   Deelnemers: PIO, praktijkbegeleider, praktijkopleider en zo nodig de manager.

5. *Bekwaamheidsverklaringsgesprek*
   De PIO kan tussentijds een bekwaamheidsverklaring van één of meerdere EPA's aanvragen. De PIO levert het portfolio met bewijsmateriaal per EPA minimaal twee weken van tevoren in bij de OOG. De OOG beoordeelt het portfolio en de onderbouwing van de PIO. De praktijkopleider en praktijkbegeleider lichten mondeling de uitkomst van de OOG toe aan de PIO.
   Doel: bekwaamheidsverklaring van EPA afgeven op basis van het bewijsmateriaal.
   Deelnemers: PIO, praktijkbegeleider en praktijkopleider.

6. *Eindgesprek*
   De opleiding wordt afgesloten met een eindgesprek, waarin het gehele opleidingstraject van de PIO centraal staat. Samenvattend is het doel van het eindgesprek om met de PIO het opleidingstraject en de begeleiding te evalueren, (indien van toepassing) de laatste EPA's bekwaam te verklaren inclusief het accorderen van de EOL.
   Doel: evalueren van het opleidingstraject van de PIO en accorderen van de EOL op basis van het bewijsmateriaal en de functierol van de PIO.
   Deelnemers: PIO, praktijkbegeleider, praktijkopleider en manager.

De gesprekken worden ingepland door de PIO. Voorafgaand aan het gesprek moet de agenda gedeeld zijn door de PIO en eventueel de bewijslast zijn ingeleverd. Van het gesprek maakt de PIO een verslag, deze wordt na ondertekening in het portfolio opgenomen. De gesprekken vinden indien mogelijk fysiek plaats. Mocht er tijdens een beoordeling een bekwaamheidsverklaring van een EPA plaatsvinden, dan wordt het formulier 'EPA Bekwaamverklaring' toegevoegd aan het portfolio.

6. Bekwaam verklaren in de praktijk

EPA's en toetsinstrumenten

De opleiding deskundige infectiepreventie bevat zes kern EPA's, zie tabel 1.

Tabel 1: overzicht van EPA's en toetsinstrumenten die minimaal worden ingezet op de praktijkleerplaats(en)

EPA-code	EPA titel
MO-DI-1	Uitvoeren van surveillance en alarmeren bij afwijkingen
MO-DI-2	Gevraagd en ongevraagd protocollair adviseren
MO-DI-3	Gevraagd en ongevraagd niet-protocollair adviseren
MO-DI-4	Ontwikkelen, implementeren, toetsen, evalueren en bijstellen van infectiepreventiebeleid
MO-DI-5	Coördineren en uitvoeren van taken bij een (mogelijke) verheffing/uitbraak
MO-DI-6	Ontwikkelen en geven van scholing en voorlichting aan diverse doelgroepen
MO-DI-EOL	EPA overstijgende leeractiviteiten (EOL) per opleiding

Een overzicht van de betreffende EPA's die te behalen zijn op de praktijkleerplaats, inclusief de bijbehorende toetsinstrumenten zijn te vinden in tabel 2.

Tabel 2: overzicht van EPA's en toetsinstrumenten die minimaal worden ingezet op de praktijkleerplaats(en)

EPA's	Bijbehorende toetsinstrumenten	Praktijkleerplaats
Kern	***Er worden per EPA minimaal 3 verschillende toetsinstrumenten gebruikt, bijvoorbeeld:***	
MO-DI-1	• Korte praktijkevaluatie (KPE)) • Casusbespreking/kennistoets • 360° feedback • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling *inclusief oriënterende stage microbiologisch laboratorium en 1e deel stage afdeling infectiepreventie in het ziekenhuis*
MO-DI-2	• KPE • Casusbespreking/kennistoets • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling *inclusief oriënterende stage verpleegafdeling*
MO-DI-3	• KPE • Casusbespreking/kennistoets • 360° feedback • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling *inclusief oriënterende stage GGD*

MO-DI-4	• KPE • Casusbespreking/kennistoets • 360° feedback of uitgewerkte evaluatie • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling *inclusief oriënterende externe 2e stage afdeling infectiepreventie*
MO-DI-5	• KPE • Casusbespreking/kennistoets • 360° feedback • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling
MO-DI-6	• KPE • 360° feedback of uitgewerkte evaluatie • Productbeoordeling	Eigen zorginstelling

Toelichting: voor de inhoudelijke beschrijvingen van de EPA's en toetsinstrumenten wordt verwezen naar de website van CZO Flex Level (CZO Flex Level, 2023).

UMC Utrecht Academie en WIOO hebben in samenspraak met een landelijke afvaardiging van deskundigen infectiepreventie vastgesteld welke toetsinstrumenten er gebruikt kunnen worden voor het toetsen van de EPA's. Het is aan de praktijkplaats zelf te bepalen welke 3 toetsinstrumenten er per EPA gehanteerd worden. De toetsinstrumenten worden in samenspraak met de praktijkbegeleider en PIO per EPA definitief vastgesteld. Hierbij wordt tabel 2 als uitgangspunt gebruikt.

Oordeel opleidingsgroep (OOG)

De OOG bestaat altijd uit een oneven aantal en minimaal drie leden waarbij de praktijkopleider en de praktijkbegeleider één van de groepsleden zijn. Hiernaast sluiten één of meerdere deskundige(n) aan. Welke deskundigen aansluiten kan per keer verschillen, dit wordt bepaald aan de hand van de EPA en uitgevoerde opdrachten. De PIO mag niet zelf iemand kiezen als OOG lid om beïnvloeding te voorkomen.
De PIO is verantwoordelijk voor zijn/haar portfolio waarin de bewijslast voor elke EPA toegevoegd wordt. Wanneer de PIO vindt dat hij/zij de activiteiten die vallen onder een EPA zelfstandig kan uitvoeren en hiervoor voldoende bewijslast heeft verzameld, kan hij/zij schriftelijk een bekwaamheidsverklaring aanvragen bij de praktijkopleider en praktijkbegeleider. De aanvraag tot bekwaamheidsverklaring dient minimaal twee weken voor de OOG-bespreking ingediend te worden. Hierna wordt door de praktijkbegeleider gekeken wie er als derde beoordelaar aansluit en beoordelen de OOG-groepsleden individueel de bewijslast bij de EPA. De groepsleden overleggen om tot een gezamenlijk oordeel te komen of de EPA toevertrouwd kan worden. Dit overleg kan zowel mondeling als schriftelijk, via de e-mail, plaats vinden. Het oordeel wordt altijd schriftelijk vastgelegd op het formulier 'Formulier EPA bekwaamverklaring' of 'Formulier EPA nog niet bekwaamverklaring'. Hierna volgt een

bekwaamheidsverklaringsgesprek met de PIO, de praktijkbegeleider en de praktijkopleider waarbij het oordeel mondeling wordt toegelicht en het formulier wordt toegevoegd aan het portfolio.

7. Onvoldoende voortgang of functioneren

Bij signalen van onvoldoende voortgang/functioneren (besproken tijdens een voortgangsgesprek) of niet bekwaam kunnen verklaren van een EPA worden de geldende regels van de zorginstelling aangehouden rond voortgang van opleiden. Er zal in het kader van onvoldoende voortgang/functioneren een beoordelingsgesprek gepland worden. Deze vindt plaats met de praktijkbegeleider, de praktijkopleider en de PIO (zie hoofdstuk 5). De manager kan zo nodig aansluiten. Dit beoordelingsgesprek is fysiek en wordt aan de hand van de gemaakte afspraken en bewijslast gevoerd. Het gesprek wordt schriftelijk vastgelegd en iedereen die aanwezig is ontvangt een verslag. Het verslag zal door de PIO aan het portfolio worden toegevoegd. De praktijkbegeleider en eventueel de PIO nemen contact op met het opleidingsinstituut bij onvoldoende voortgang/functioneren. Wanneer de bekwaamheidsverklaring door een PIO is aangevraagd, wordt de uitkomst altijd mondeling met de PIO besproken en wordt de EPA schriftelijk afgetekend voor het portfolio.
Heeft de OOG nog geen 'gegrond vertrouwen' dat de PIO de beroepsactiviteit geheel zelfstandig kan uitvoeren, dan kan dit besluit desgewenst worden vastgelegd met een Formulier EPA nog-niet Bekwaamverklaring (CZO Flex level, 2023).

Voor procedures met betrekking tot verlenging(en), herkansing(en) en/of (tijdelijk) stoppen over het praktijkdeel, wordt verwezen naar het OER van de zorginstelling. Wanneer een PIO bezwaar wil maken tegen de praktijkbeoordeling dan wordt de procedure gevolgd zoals vastgesteld in het OER van de zorginstelling. Als er sprake is van bezwaar met betrekking tot een theorieonderdeel dan volgt de PIO de procedure van het opleidingsinstituut.

Kwaliteitsborging

Leerklimaat en begeleiding

De kwaliteitsbewaking van het leerklimaat en het opleidings- en begeleidingsproces wordt centraal vormgegeven en gemonitord via een PDCA cyclus. De bijbehorende activiteiten worden decentraal uitgevoerd.

De praktijkopleider is werkzaam bij de zorginstelling of wordt hiervoor ingehuurd. De praktijkopleider wordt gefaciliteerd door de zorginstelling om de werkzaamheden te verrichten voor de PIO.
De praktijkopleider faciliteert op zijn/haar beurt de praktijkbegeleider om zijn/haar taken in het kader van begeleiding en beoordeling uit te kunnen voeren.
De praktijkbegeleider wordt ingeroosterd of ingehuurd voor de uit te voeren begeleidings- en beoordelingswerkzaamheden over de PIO's.
Gedurende de opleidingsperiode is de praktijkbegeleider minimaal 24 uur per week beschikbaar voor begeleiding van de dagelijkse werkzaamheden. Deze begeleiding is zowel fysiek op locatie als telefonisch beschikbaar voor overleg.

In deze tijd neemt de praktijkbegeleider de PIO mee in de werkzaamheden van de deskundige infectiepreventie, voert de praktijkbegeleider gesprekken met de PIO en neemt hij/zij zitting in de OOG.

Procesbewaking

Overlegvormen
Vanuit de opleidingsinstituten UMC Utrecht Academie en WIOO worden periodiek (online) bijeenkomsten georganiseerd bij de start van een nieuwe opleidingsgroep en bij de start van een nieuwe lesmodule. UMC Utrecht heeft vijf lesmodules, het WIOO heeft zes lesmodules welke gekoppeld zijn aan de EPA's. De voorzitter is een opleidingsadviseur vanuit het opleidingsinstituut. Input voor agendapunten is vanuit het opleidingsinstituut en vanuit de praktijkbegeleider van de PIO's uit de opleidingsgroepen.

VHIG
De PIO wordt in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de VHIG-regiovergaderingen en scholingen die aanvullend zijn tijdens de opleidingsperiode (bijv. landelijke bijeenkomsten van SNIV). Als de PIO een persoonlijk leerdoel heeft, kan een cursus nodig zijn. Deze activiteit kan binnen een EOL worden opgenomen.